

РЕКОМЕНДАЦІЇ EASE (ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ НАУКОВИХ РЕДАКТОРІВ) ДЛЯ АВТОРІВ І ПЕРЕКЛАДАЧІВ НАУКОВИХ СТАТЕЙ, ЯКІ ПОВИННІ БУТИ ОПУБЛІКОВАНІ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У підготовці інструкцій взяли участь:

Sylwia Ufnalska, Paola De Castro, Liz Wager, Carol Norris, James Hartley, Françoise Salager-Meyer, Marcin Kozak, Ed Hull, Mary Ellen Kerans, Angela Turner, Will Hughes, Peter Hovenkamp, Thomas Babor, Eric Lichtfouse, Richard Hurley, Mercè Piqueras, Maria Persson, Elisabetta Poltronieri, Suzanne Lapstun, Mare-Anne Laane, David Vaux, Arjan Polderman, Ana Marusic, Elisabeth Heseltine, Joy Burrough-Boenisch

Джерело:

EASE Guidelines for Authors and Translators of Scientific Articles to be Published in English, June 2010

Available from: URL: <http://www.ease.org.uk>

DOI: <https://doi.org/10.26641/1997-9665.2011.1.45-48>

Для збільшення ефективності міжнародної наукової взаємодії статті й інші наукові публікації повинні бути ПОВНИМИ, ЛАКОНІЧНИМИ й ЗРОЗУМІЛИМИ. Ці загальні рекомендації призначені для допомоги авторам, перекладачам і редакторам для досягнення цієї мети.

Насамперед:

Не починайте писати статтю, поки у вас немає впевненості в тому, що ваші результати відносно стабільні й закінчені, і ви можете зробити логічні й надійні висновки.

До початку роботи над статтею рекомендується вибрати журнал, у який ви надішлете свою статтю. Переконайтеся, що читачі журналу є вашою цільовою аудиторією. Отримайте інструкції для авторів і сплануйте статтю таким чином, щоб вона відповідала інструкції з погляду загального обсягу, формату, що воліється журналом, необхідного/припустимого числа рисунків і т.і. Рукописи повинні бути ПОВНИМИ, тобто в них не повинна бути відсутня необхідна інформація. Пом'ятайте, що інформація, яка розташована там, де читачі очікують її знайти, легше інтерпретується. Наприклад, нижченаведена інформація повинна бути включена в експериментальні наукові статті.

Назва: повинне бути однозначною, зрозумілою фахівцям в інших галузях і відбивати зміст статті. Будьте точними, не пишіть загальними або невизначеними фразами. Якщо це необхідно, згадайте в заголовку період і місце дослідження, міжнародну наукову назву досліджуваного об'єкта або експериментальний план дослідження (тобто дослідження конкретного випадку або рандомізоване контрольоване випробування). Немає необхідності повторювати інформацію в назві й в анотації (вони завжди публікуються разом), хоча дублювання неминуче.

Список авторів, тобто всіх людей, які зробили значний внесок у планування, збір даних або інтерпретацію результатів, а також писали або

перевіряли й критикували рукопис, а також згодні з останнім її варіантом. Імена авторів повинні бути доповнені зазначенням їх місця роботи (під час дослідження) і фактичною адресою автора, за якою можна вести переписку. Повинні бути перераховані адреси електронної пошти всіх авторів для того, щоб з ними було легше погодити останній варіант статті.

Анотація: коротко пояснить, чому було проведене дослідження (ОБ'РУНТУВАННЯ), на які питання отримані відповіді (МЕТА), яким чином було проведене дослідження (МЕТОДИ), що ви виявили (РЕЗУЛЬТАТИ: головні дані, взаємини між ними), і вашу інтерпретацію й висновки з результатів (ВИСНОВКИ). Анотація повинна відбивати зміст статті, включаючи всі ключові слова, оскільки для більшості читачів воно буде головним джерелом інформації про дане дослідження. В експериментальній статті анотація повинна бути інформативною й включати результати.

Тільки в оглядових роботах, мета-аналізах і інших широкомасштабних публікаціях вступ повинен бути індикативним, тобто повинен перераховувати основні обговорювані питання, але не результати. Не посилайтеся у вступі на таблиці або рисунки, оскільки анотації також публікуються окремо від статті. Не дозволені й посилання на використану літературу, якщо тільки в них немає абсолютної необхідності (у цьому випадку необхідно в дужках розмістити докладну інформацію: автор, назва, рік і т.і.). Переконайтеся, що вся інформація у вступі є й в основному тексті статті.

Список додаткових ключових слів (якщо це дозволене редакцією): включіть всі важливі наукові терміни, яких немає в назві й анотації. Ключові слова повинні бути точними. Додавайте загальні терміни, тільки якщо ваше дослідження має міждисциплінарне значення.

Список абревіатур (якщо потрібує редакція):

дайте визначення всім аббревіатурам, використаним у статті, за винятком зрозумілих неспеціалістам.

Вступ: з'ясуйте, чому було необхідно провести дослідження, і на яке конкретне питання воно відповідає. Почніть із більш загальних міркувань і поступово сфокусуйтеся на запитанні вашого дослідження.

Методи: докладно опишіть, як було проведено дослідження (тобто галузь дослідження, збір даних, критерії, джерело аналізованого матеріалу, величина зразка, кількість вимірів, вік і стать учасників дослідження, устаткування, аналіз даних, використані статистичні тести й комп'ютерні програми). Необхідно розглянути всі фактори, які могли вплинути на результати дослідження. При цитуванні методу, описаного не англійською мовою або в недоступній публікації, докладно опишіть його. Переконайтеся, що ваше дослідження відповідає етичним стандартам відносно прав пацієнтів, досліджень на тваринах, захисту навколишнього середовища й т.і.

Результати: надайте нові результати досліджень (опубліковані дані не повинні включатися в цю частину статті). Усі таблиці і рисунки повинні бути згадані в основному тексті статті в порядку, у якому вони розташовані в статті. Переконайтеся, що статистичний аналіз даних адекватний. Не підробляйте й не спотворюйте будь-які дані й не виключайте жодних важливих даних; не маніпулюйте зображеннями для створення неправильного враження. Подібні маніпуляції даних можуть бути науковим шахрайством.

Обговорення: дайте відповіді на запитання вашого дослідження (перераховані наприкінці анотації) і як можна більш об'єктивно зрівняйте ваші нові результати з опублікованими раніше. Обговоріть їхні обмеження й виокремте ваші основні висновки. Наприкінці дискусії або в окремому розділі підкресліть ваші основні висновки й практичне значення вашого дослідження.

Подяки: згадайте всіх, хто зробив значний внесок у ваше дослідження, але не може розглядатися в якості співавторів, і подякуйте всім джерелам фінансування в наступній рекомендованій формі: "This work was supported by the Medical Research Council [grant number xxxx]". Якщо спеціального фінансування не було, використовуйте фразу: "This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors." Якщо це необхідно, повідомте про інші конфлікти інтересів, тобто фінансові або особисті зв'язки з видавцем або з організацією, яка зацікавлена в публікації рукопису. Якщо ви відтворюєте вже опублікований матеріал (тобто рисунки), одержіть дозвіл власників авторських прав і згадайте їх у підписі під рисунком або в секції подяк. Якщо вам допомагала людина, що володіє іноземною мовою професійно (тобто ваш редактор або перекладач), статистик,

збирачі даних, ви повинні їх згадати для інформаційної відкритості, але пояснити, що вони не несуть відповідальності за кінцевий варіант статті.

Список літератури: переконайтеся, що ви надали дані із усіх важливих джерел інформації, узяті з інших публікацій. У список літератури включіть всі дані, необхідні для знаходження джерел у бібліотеці або в Інтернеті. Для публікацій не англійською мовою повідомте їхню оригінальну назву (якщо буде потреба, транслітеровану згідно із правилами англійської мови), після якого повідомте переклад на англійську у квадратних дужках. Уникайте цитування непотрібних даних. Неопубліковані дані в список літератури не включаються - якщо їх необхідно згадати, з'ясуйте їх джерело в основному тексті статті й отримайте дозвіл від автора даних для їхнього цитування.

Інша структура статті може бути оптимальною для теоретичних публікацій, оглядових робіт, досліджень конкретних випадків і т.п.

Деякі публікації включають резюме на іншій мові, що важливо в багатьох галузях дослідження.

Дотримуйте інструкцій журналу для авторів з погляду довжини резюме, стилю посилань на джерела літератури й т.і. Пишіть ЛАКОНІЧНО, щоб зберегти час рецензентів і читачів.

Не включайте інформацію, яка не має відношення до питання, визначеного у вступі. Число робіт, що цитуються, не повинне бути надлишковим - не приводьте багато подібних прикладів.

Не копіюйте значні частини ваших більш ранніх публікацій і не посилайте той самий рукопис одночасно в кілька журналів. А якщо ні, то ви можете відповідати за надлишкову публікацію. Це правило не поширюється на попередні публікації, такі, як тези конференцій. Більше того, вторинні публікації прийнятні, якщо вони призначаються для зовсім іншої аудиторії (тобто на іншій мові або для фахівців і загальної аудиторії) і отриманий дозвіл редакторів обох журналів.

Переважно, щоб інформація, розміщена в одному з розділів, не повторювалася в інших розділах. Очевидні виключення - це анотація, підписи під рисунками, параграф, що й містить статтю.

Переконайтеся, що всі таблиці й рисунки необхідні. Дані, що надаються в таблицях, не повинні повторюватися в рисунках, і навпаки. Довгі списки даних не повинні повторюватися в тексті.

Підписи під таблицями й рисунками повинні бути інформативними, але не надто довгими. Якщо подібні дані представлені в декількох таблицях або декількох рисунках, формат підпису також повинен бути подібним.

Очевидні твердження краще видаляти (тоб-

то "Forests are very important ecosystems"), як і інші надлишкові фрагменти (тобто "It is well known that...").

Якщо довгий науковий термін часто повторюється, дайте визначення його абрєвіатури при першому використанні в основному тексті статті, а потім уживайте абрєвіатуру.

Якщо це необхідно, виразіть сумніви, але уникайте зайвої ухильності (тобто пишіть "можливо", а не "це може бути можливо". Не робіть зайво загальних висновків.

Якщо немає конкретних вимог редакції, використовуйте цифри для всіх номерів, тобто й для цілих номерів, що полягають із однієї цифри, крім нуля, одиниці (без одиниць виміру) і інших випадків, у яких можливе непорозуміння, тобто на початку пропозицій або до абрєвіатур, що містять номери. Для полегшення РОЗУМІННЯ пишіть ясно – текст повинен бути легким для читання.

Науковий зміст

Чітко відокремте ваші оригінальні дані й гіпотезу від даних і гіпотез інших людей і ваших ранніх публікацій - де це необхідно, дайте посилання. А якщо ні, то ви можете стати плагіатором або само-плагіатором.

Перевірте, що використовуються правильні англійські наукові терміни, переважно на підставі текстів, написаних носіями мови. Буквальний переклад часто неправильний (тобто так звані "фальшиві друзі перекладача" або неіснуючі слова, що вигадані перекладачами). У випадку сумніву можна зробити пошук слова або фрази, наприклад, у Вікіпедії; потім зрівняти результати у вашій рідній мові й англійській, щоб визначити, чи є значення можливих еквівалентів однаковими.

Якщо слово використовується переважно в перекладах і лише зрідка в англійських країнах, розгляньте можливість його заміни більш широко відомим англійським терміном з подібним значенням (тобто "plant community" замість "phytocoenosis"). Якщо у наукового терміна немає англійського синоніма, чітко його визначте й запропонуйте прийнятний переклад на англійську.

Дайте визначення всіх незвичайних або багатозначних наукових термінів під час першого їхнього використання. Можна перелічити його синоніми, якщо вони є (для допомоги при пошуку), але пізніше для ясності постійно використовуйте тільки один термін. Переважно використовувати формальну номенклатуру, установлену науковими організаціями.

Уникайте неясних тверджень, які вимагають від читача припущень про те, що Ви мали на увазі.

При використанні відсотків переконаєтесь, що прийняте за 100%. При описі кореляцій, взаємін і т.п., ясно позначте які значення рівня-

ються з якими.

Використовуйте одиниці Системи Інтернаціональної (SI) і градуси Цельсія.

При необхідності літр повинен скорочуватися як L, щоб не переплутати із цифрою 1.

На противагу багатьом іншим мовам в англійській в десяткових дробах використовується крапка (не кома). У числах, що полягають із 4 і більш знаків, ліворуч або праворуч від такої крапки використовуйте вузькі пробіли (не коми) між групами із трьох цифр по обидва боки від крапки.

Не використовуйте римські цифри для позначення сторіч, місяців і т.і., оскільки вони рідко зустрічаються в англійській мові. Для позначення місяців краще використовувати ціле слово або три перші літери.

Якщо перекладаються маловідомі географічні назви, повинна бути згадана й первісна назва, тобто "у Сільському лісі (Puszczka Kampinoska)". У цьому випадку читачам може бути корисна додаткова інформація про розташування, клімат і т.і.

Необхідно пам'ятати, що текст будуть читати переважно іноземці, які можуть не знати специфічні умови, класифікації або концепції, добре відомі у вашій країні; тому можуть бути необхідні додаткові пояснення. Наприклад, розповсюджений бур'ян *Erigenosis annuus* у деяких країнах називається *Stenactis annua*, тому в англійських текстах повинна використовуватися прийнята в міжнародному співтоваристві назва, а його синонім додаватися в дужках.

Структура тексту

У загальному випадку пропозиції не повинні бути занадто довгими й відносно простими за структурою. Наприклад, уникайте абстрактних іменників і пишіть "X was measured..." замість "Measurements of X carried out...". Не використовуйте занадто часто пасивні конструкції. При перекладі змінюйте структуру пропозицій для того, щоб передати зміст правильно або ясніше.

Текст повинен бути зв'язковим, логічно організованим.

Переважаю кожний параграф повинен починатися із вступної пропозиції, у якій формулюється тема повідомлення, а наступні пропозиції розбудовують тему.

На противагу деяким іншим мовам, в англійській можна використовувати паралельні конструкції, оскільки вони полегшують розуміння. Наприклад, при порівнянні подібних даних можна написати "It was high in A, medium in B, and low in C", а не "It was high in A, medium for B, and low in the case C".

Таблиці й рисунки повинні бути легко доступними для розуміння без звертання до тексту статті. Не включайте неінформативні дані (тобто вилучіть колонкові, якщо вона містить однакові значення у всіх рядах, це можна описати в примі-

тці). Використовуйте аббревіатури тільки якщо це необхідно для погодженості або недостатньо місця для цілих слів. У підписах або примітках розшифруйте всі аббревіатури й символи, значення яких неочевидно (тобто планки погрешностей можуть позначати стандартну девіацію, стандартну помилку або довірчий інтервал). Використовуйте крапки (не коми) у десяткових дробах і підпишіть осі й одиниці виміру в міру необхідності.

Розгляньте можливість використання текстових таблиць для опису невеликої групи даних.

У довгих списках (аббревіатур і т.п.) краще розділяти окремі об'єкти за допомогою крапки з комою (;), які є проміжним знаком між комами й крапками.

Мова має значення

Якщо немає необхідності в наукових термінах, краще використовувати загальновідомі слова. У той час уникайте розмовних і ідіоматичних виразів, а також фразових дієслів (тобто *find out*, *pay off*), які найчастіше погано розуміють люди, для яких англійська – не рідна мова.

Дайте визначення аббревіатурам під час їх першого вживання в основному тексті статті (якщо читачі можуть їх не зрозуміти). Не використовуйте занадто багато різних аббревіатур, оскільки текст буде важко зрозуміти. Не аббревіуйте терміни, рідко використовувані у вашому тексті. Уникайте аббревіатур в анотації.

При описі проведення вашого дослідження й результатів, отриманих вами або іншими дослідниками, використовуйте минулий час. Теперішній час краще використовувати для загальних тверджень і положень (тобто статистична вірогідність, висновки) або описуючи зміст вашої статті, особливо в таблицях і рисунках.

Не пишіть про себе "the authors", тому що це неоднозначно. Замість цього за необхідності пишіть "we" або "I" або використовуйте вираження "in this study", "our results" або "in our opinion". Слід зазначити, можна писати "this study" тільки якщо маються на увазі ваші нові дані. Якщо ви маєте на увазі публікацію, згадану в попередніх пропозиціях, пишіть "that study". Якщо ви згадуєте авторів цитованої публікації, пишіть "those authors".

Пам'ятайте, що в наукових текстах слово "which" повинне використовуватися в невизначених доповненнях, у той час як "that" – у визначальних (тобто тих, що мають значення "тільки ті, які").

При використанні двозначних слів переконайтеся, що їх значення очевидне з контексту. Перевірте, що всі дієслова погоджені з їхніми іменниками за числом (тобто єдине або множинне) і зрозуміло, до чого ставляться займенники (це дуже важливо для перекладених текстів). Пам'ятайте, що деякі іменники мають особливі форми утворення множини.

Прочитайте текст уголос для перевірки пунктуації. Усі інтонаційні паузи, необхідні для правильного розуміння, повинні виділятися комами або іншими пунктуаційними знаками (тобто відзначимо різницю між "no more data are needed" і "no, more data are needed").

Будьте послідовні в орфографії, дотримуючись або британських, або американських правил написання слів і дат (тобто "21 Sep 2009" у британській, "Sep 21, 2009" в американській англійській). Перевірте, чи використовує журнал, у який ви збираєтеся надати статтю, американську або британську орфографію й використовуйте відповідне настроювання в перевірці пунктуації й орфографії.

Запросіть вдумливого колегу прочитати весь текст, щоб виявити неоднозначні фрагменти.